

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

6. juli 2009

Mál: 09/00152-2

Viðgjørt: Tórhild Højgaard

Vegleiðing til kunngerð um fíggjarligt frípláss

Henda vegleiðing greiðir nærri frá ásetingunum í kunngerð nr. 88 frá 17. juni 2009 um fíggjarligt frípláss, og kemur í staðin fyri vegleiðingina til kunngerð nr. 72 frá 31. mai 2006.

Alment

Endamálið við reglunum um fíggjarligt frípláss er at tryggja, at øll foreldur skulu hava fíggjarligan møguleika fyri at lata børn síni menna á kommunalum dagstovni ella dagrøkt.

Kunngerðin gevur foreldrum, ið hava eitt inntøkugrundarlag (inntøka tillagað talinum av heimabúgvandi børnum undir 18 ár), ið liggur undir ásetta hægstamarkinum, rætt til fult ella partvíst fíggjarligt frípláss.

Rætturin til fíggjarligt frípláss

Fíggjarligt frípláss kann játtast, um umsøkjari prógvar, at inntøkugrundarlagið hjá húski umsøklarans er lægri enn inntøkumarkið fyri fíggjarligum frípláss.

Landsstýrismaðurin kunnger á hvørjum ári inntøkumarkið og hvussu nógv fíggjarligt frípláss kann játtast tí ávísa inntøkugrundarlagnum.

Inntøkugrundarlagið, sum avgerð um fíggjarligt frípláss skal grundast á, er skattskylduga inntøkan hjá húski umsøklarans og skattafrí inntøka umroknað til skattskylduga inntøku sambært viðkomandi upprokningarfaktori í § 3, stk. 4, lækka við eini upphædd, ið svarar til vanliga barnagjaldið eftir lóg um barnagjald til einsamallar upphaldarar v.fl., fyri hvørt heimabúgvandi barn undir 18 ár.

Um foreldrini búa saman, og barnið býr hjá teimum, er tann skattskylduga inntøkan at skilja, sum tann samlaða inntøkan hjá báðum foreldrunum.

Búgva foreldrini ikki saman, er tann skattskylduga inntøkan at skilja sum inntøkan hjá tí av foreldrunum, har barnið er skrásett at búgva. Er viðkomandi foreldur gift ella livir saman við øðrum persóni, er skattskylduga inntøkan at skilja sum samlaða skattskylduga inntøkan hjá hesum báðum.

Inntøka hjá barninum ella øðrum børnum í húskinum skal ikki takast við í inntøkugrundarlagið hjá húskinum. Tó skal møguligt barnagjald, takast við. Barnagjald verður útgoldið til foreldrið, men kemur á barnsins endauppgerð frá TAKS.

§ 3 í kunngerðini allýsir inntøku, og skal skiljast soleiðis:

1. Skattskyldug inntøka sambært skattalógini er at skilja sum øll fult skattskyldug inntøka, herundir inntøka hjá einum løntakara og inntøka hjá einum sum rekur egið

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

- virki. Hjá einum sum rekur egi virkið, verða vörur v.m. sum eigarin tekur úr virkinum til egna nýtslu ásettar í virði sambært skattalógini § 26.
2. Inntøka, ið er heilt ella partvís skattafrí er at skilja sum eitt nú FAS-inntøka, DIS-inntøka og onnur útlendsk inntøka, sum ikki er fult skattaskyldug í Føroyum. Eisini inntøkur hjá fiskimonnum, sum hava serligar skattafrádráttir eru umfataðar.
  3. Endurgjald fyri mista arbeiðsinntøku er at skilja sum ein hvør veiting/inntøka, ið er kompensatióin fyri eina arbeiðsinntøku, herundir sjúkradagpengar, annað endurgjald fyri mista arbeiðsinntøku, t.d. útgjald frá eini trygging, og veiting eftir forsorgarlógini § 17, stk. 3.
  4. Upphaldsveitingar sambært forsorgarlógini § 9, § 13, stk. 1 og § 18, stk. 1.
  5. Barnaviðbót í samband við forsorgarveiting og pensjón.
  6. Barnagjald ásett sambært lóg um rættarstöðu barnanna.
  7. Lestrarstuðul er at skilja sum ein hvør stuðul í sambandi við útbúgving, bæði føroyskur og útlendskur stuðul, óansæð um stuðulin verður útgoldin av einum almennum stuðulsstovni, einum grunni ella fyrirkøku.
  8. Vinningur, ið er skattskyldugur sambært kapitalvinningskattalógini, er at skilja sum allur nettovinningur, herundir rentuinntøka, vinningsbýti o.l.
  9. Leiguinntøka er at skilja sum ein hvør inntøka í stendst av leigu, herundir útleigan av íbúð.

Aðrar almennar veitingar, ið ikki eru inntøkur ella koma í staðin fyri inntøkur, eitt nú serligt barnaískoyti sambært lóg um barnagjald til einsamallar upphaldarar, skulu ikki skiljast sum inntøkur, og skulu tískil ikki takast við í inntøkugrundarlagið.

Í sambandi við uppgerð av inntøkugrundarlagnum, skal skattafrí inntøka umroknast, soleiðis at henda kann samanlíknast við inntøku hjá einum vanligum skattskyldugum persóni. Á henda hátt javnsetast foreldur sum hava skattafría inntøku, við foreldur sum hava vanliga skattaskyldug, tá møguleikin fyri fíggjarligum fríplássi skal troytast.

Inntøkan skal umroknast eftir upprokningarfaktorunum í § 3, stk. 4. Enn eru reglur ikki gjørdar fyri umrokning av partvís skattafríari inntøku, og er tað orsøkin til, at bert inntøkur sum eru heilt skattafríðar skulu umroknast. Arbeitt verður við eisini at gera leiðreglur um umrokning av partvís skattafríum inntøkum. Átlanin er, at ásetingar um umrokning av heilt og partvís skattafríum inntøkum skulu savnast í felags leiðreglum, sum TAKS skal "viðlíkahalda". Tá hesar leiðreglur eru gjørdar, verða upprokningarfaktorarnir tiknir úr § 3, stk. 4. Í staðin skal vísast til leiðreglurnar.

Meginreglan er, at tað er inntøkan seinasta farna skattaár (inntøkuár) ásett av líkningarmyndugleikumum, ið verður lögð til grund, tá inntøkugrundarlagið verður funnið. Barnagjald framgongur av endauppperðini hjá tí barni, sum barnagjalðið viðvíkur. Fíggjarligt frípláss kann tó verða játtað, grundað á eina væntaða ársinntøku, um inntøkan í árinum broytist munandi, (vegleiðandi: meira enn 10 %), samanborið við seinasta farna skattaár.

Dømi 1: Foreldur við tveimum heimabúgvandi børnum undir 18 ár¹

Samla skattskyldug inntøka ² :	250.000
At trekkja frá: 2 ferð 12.192 (vanligt barnagjald):	<u>24.384</u>

¹ Í døminum eru javnaðu tøluni fyri tíðarskeiðið 1. august 2009 til 31. juli 2010 brúkt.

² Íroknað skattafría inntøku, sum er upproknað sambært § 3, stk. 4.

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

Inntøkugrundarlag: 225.616

Foreldrini fáa játtað 100 % fíggjarligt frípláss.

Dømi 2: Foreldur við tveimum heimabúgvandi børnum undir 18 ár³

Samla skattskyldug inntøka ⁴ :	270.000
At trekkja frá: 2 ferð 12.192 (vanligt barnagjald):	<u>24.384</u>
Inntøkugrundarlag:	<u>245.616</u>

Foreldrini fáa játtað 62 % fíggjarligt frípláss.

Hvussu fær ein fíggjarligt frípláss

Til ber at søkja um fíggjarligt frípláss hjá tí kommunu, har barnið býr. Serligt umsóknarblað fæst við at venda sær til viðkomandi kommunu.

Játtanarskeið

Fíggjarligt frípláss verður játtað eitt ár í senn – frá 1. august til 31. juli.

Tá børn byrja á dagstovni ella dagrøkt, verður fíggjarligt frípláss játtað frá byrjanardegnum, um umsóknin verður latin inn í seinasta lagið ein mánað eftir byrjanardagin. Verður umsóknin latin inn seinni, verður fíggjarligt frípláss játtað við virkna frá 1. í mánaðinum, eftir at umsóknin um fíggjarligt frípláss er móttikin.

Dømi 1: Barnið byrjar á dagstovni 1. januar.

Umsókn um fíggjarligt frípláss verður latin inn 1. november árið frammanundan.

Fíggjarligt frípláss verður játtað við virknaði frá 1. januar.

Dømi 2: Barnið byrjar á dagstovni 1. januar.

Umsókn um fíggjarligt frípláss verður latin inn 1. februar.

Fíggjarligt frípláss verður játtað við virknaði frá 1. januar.

Dømi 3: Barnið byrjar á dagstovni 1. januar.

Umsókn um fíggjarligt frípláss verður latin inn 2. februar.

Fíggjarligt frípláss verður játtað við virknaði frá 1. mars.

Um fíggjarligt frípláss hevur verið játtað árið frammanundan, er freistin at lata umsókn um framhaldandi fíggjarligt frípláss inn 1. juli. Verður umsóknin latin inn aftan á 1. juli, verður fríggjarligt frípláss játtað frá 1. í mánaðinum, eftir at umsóknin er móttikin.

Dømi 4: Umsókn um framhaldandi fíggjarligt frípláss verður latin inn 15. juni.

Fíggjarligt frípláss verður játtað við virknaði frá 1. august.

Dømi 5: Umsókn um framhaldandi fíggjarligt frípláss verður latin inn 15. august.

Fíggjarligt frípláss verður játtað við virknaði frá 1. september.

Broyting í inntøkugrundarlagnum/afturvirkandi javnan av foreldragjaldinum

³ Í døminum eru javnaðu tøluni fyri tíðarskeiðið 1. august 2009 til 31. juli 2010 brúkt.

⁴ Íroknað skattafria inntøku, sum er approknað sambært § 3, stk. 4.

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

Foreldrini hava skyldu til at boða kommununi frá varandi broytingum í inntøkuviðurskiftunum ella øðrum viðurskiftum, sum skerja rættin til fíggjarligt frípláss. Kommunan skal upplýsa foreldrini um hesa skyldu. Sí niðanfyri undir “Kommununnar upplýsingarskylda”.

Um varandi broytingar eru, og foreldrini ikki hava givið kommununi fráboðan um broytingarnar, kann kommunan javna foreldragjaldið afturvirkandi til tað mundið, tá umstøður foreldranna broyttust. Kommunan kann soleiðis áleggja foreldrunum at afturgjalda tað, ið tey hava fingið ov nógv í fíggjarligum fríplássi. Kommunan kann tó ikki javna foreldragjaldið aftureftir fyri eitt tíðarskeið longri enn eitt ár.

Um inntøkuviðurskiftini ella onnur viðurskifti broytast, soleiðis at foreldrini hava rætt til meira fíggjarligt frípláss, kunnu foreldrini lata nýggja umsókn inn til kommununa. Kommunan hevur skyldu at viðgera umsóknina út frá nýggju skjalprógvaðu upplýsingunum um inntøkugrundarlagið. Um meira fíggjarligt frípláss verður játtað, hevur hetta virknað frá 1. í mánaðinum eftir at umsóknin er móttikin, smbr. § 6, stk. 2.

Avgerð kommununnar

Tá kommunan hevur tikið avgerð um fíggjarligt frípláss, skal kommunan geva foreldrunum og viðkomandi dagstovni ella dagrøkt skrivlig boð um avgerðina.

Í boðunum til foreldrini skal kommunan upplýsa, hvat inntøkugrundarlag kommunan hevur grundað avgerðina á. Sí eisini niðanfyri undir “Kommununnar upplýsingarskylda”.

Kommununnar upplýsingarskylda

Tá foreldur søkja um dagstovna- ella dagrøktarpláss til barn teirra, skal kommunan upplýsa um møguleikan fyri at søkja um fíggjarligt frípláss, herundir at søkjast kann av nýggjum, um inntøkuviðurskiftini ella onnur viðurskifti broytast soleiðis, at foreldrini hava rætt til meira fíggjarligt frípláss.

Harafturat er ásett í kunngerðini um fíggjarligt frípláss, at kommunan skal upplýsa foreldrunum um skyldur teirra at upplýsa kommununi um broytingar í inntøkuviðurskiftum ella øðrum viðurskiftum. Hetta skal kommunan gera í skrivligu avgerðini um fíggjarligt frípláss.

Kommunan hevur skyldu at geva kæruegleiðing sambært fyrisitingarlógini.

Kærumøguleiki

Avgerð kommununnar kann kærast til Kærunevndina í almanna- og heilsumálum.

Almannamálaráðið, tann 6. juli 2009

Eyðun Mohr Hansen
aðalstjóri